

з метою забезпечення у системі державного регулювання єдності із соціально-економічною стратегією.

Отже, фінансова політика на сучасному етапі повинна забезпечувати високий рівень ефективності використання бюджетних коштів з метою досягнення належних показників соціально-економічного розвитку. Недосконалий бюджетний механізм негативно впливає на фінансову політику, а отже, стримує економічну політику держави загалом. Важливим є також виокремлення пріоритетів розвитку економіки, соціальної сфери та посилення відповідальності розпорядників коштів за їх цільове та ефективне використання. Разом з тим, держава як основний суб'єкт фінансової політики має застосовувати різноманітні фінансові методи планування, управління, контролю, а також фінансові важелі нормативів, санкцій, стимулів для забезпечення фінансової стабільності та підвищення рівня життя населення.

Література:

1. Сіташ Т.Д. Фінансова політика держави: прагматика та проблематика. *Академічний огляд*. 2015. С. 31-32
2. Круп'як І. Особливості формування зовнішньоборгових зобов'язань держави в умовах економічної нестабільності. Другі наукові читання пам'яті С.І. Юрія: збірник наук. праць (28 листопада 2016 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2018. С. 63-67.
3. Литвиненко А. О. Економічні процеси та явища національного рівня. Напрями реформування фінансової політики України. Економіка ХХІ сторіччя: проблеми та шляхи їх вирішення: монографія / за ред. Дорошенко Г.О., Пашкевич М.С. М-во освіти і науки України: Харк. ін-т фінансів, Нац. гірн. ун-т. 2014. 291с.

Мацьопа Григорій Васильович

ст. гр. Ф-41, ТНЕУ

Науковий керівник – к. е. н., доцент Машко А. І.

ПРОБЛЕМАТИКА ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день перед Україною, в контексті інтеграції в ЄС та економічного розвитку країни, постало важливе питання оптимізації розміру бюджетного дефіциту та його подальша мінімізація. Так, обсяг дефіциту Державного бюджету за 2018 р. склав близько 59,3 млрд. грн. [1]. Незважаючи на існування різних точок зору про позитивність чи негативність дефіцитного фінансування бюджету, практично всі науковці стверджують про негативну сторону хронічного дефіциту. Україна вже не перший рік здійснює фінансування частини видатків за рахунок дефіциту.

Так, з 2009 року після Світової валютно-фінансової кризи в Україні, спостерігається суттєва нестача коштів для прийняття збалансованого бюджету (див. рис. 1).

Обсяг дефіциту бюджету з економічної точки зору є різницею між доходами та видатками, проте варто відзначити, що з 2003 року в БКУ дефіцит трактується як: «дефіцит бюджету – перевищення видатків бюджету над його доходами (з урахуванням різниці між наданням кредитів з бюджету та поверненням кредитів до бюджету)»[3]. Дана зміна відбулася для більш об'єктивного визначення обсягу дефіциту бюджету. В зарубіжному досвіді поширеним є саме другий метод, так більшість країн ЄС використовують даний підхід.

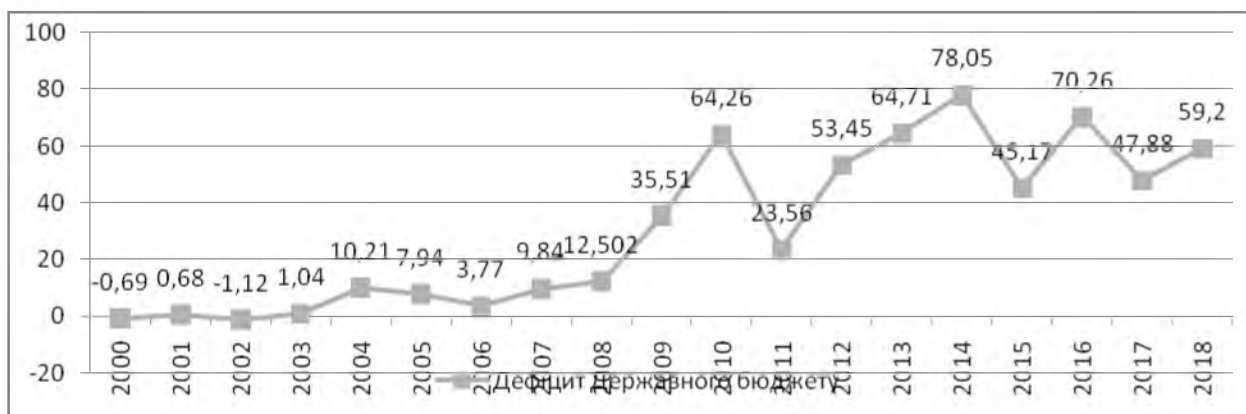

Рис. 1 Обсяг дефіциту Державного бюджету України у період з 2000 по 2018 рр., млрд. грн. *

*Складено автором на основі [1; 2]

З рис. 1 ми спостерігаємо «загострення» дефіцитності державного бюджету в роки соціально-економічних криз, насамперед, це визвано девальвацією валюти, зменшенням реального ВВП та зниженням рівня ділової активності.

Також особливу увагу потрібно звернути на те, що в практиці ряд операцій можливо обліковуватися в бюджеті як доходи/видатки або фінансування. Такими операціями при розрахунку обсягу дефіциту можуть бути: повернуті та наданні кредити, доходи від приватизації майна, сальдо пенсійного фонду та інші. Відповідно від врахування даних показників чи не врахування буде змінюватися обсяг дефіциту державного бюджету, а також показники дефіциту. Найбільш поширеним показником для оцінки розміру дефіциту є його прирівнювання до розміру ВВП. Так, згідно із маастрихтським договором загальноприйнятим є величина дефіциту до 3% ВВП. В українських реаліях обсяг дефіциту нерідко переважав даний критерій, так під час Світової валютно-фінансової кризи 2009 р. – 3,93%, в проміжний етап між кризами у 2010 р. – 5,77%, 2012 р. – 3,48%, 2013 р. – 4,18%, під час соціально-економічної кризи 2014 – 4,54%

[2]. Крім цього показника також використовують: співвідношення дефіциту із доходами, співвідношення із видатками, обсяг дефіциту без врахування офіційних трансфертів і інші.

Особливої уваги потребує питання точності визначення обсягу дефіциту, так наявність деяких операцій може викривляти обсяг наявного дефіциту: дебіторська та кредиторська заборгованість бюджетних установ, заборгованість щодо відшкодування податку на додану вартість, включення до доходів обсягів фінансування, квазіфіскальні операції, завищення доходів та невисокий рівень якості бюджетного планування [4]. Ці операції несуть в собі певну загрозу так як можуть «створювати» прихований дефіцит. Прихований дефіцит за своєю суттю є вкрай негативним явищем для економіки так як в результаті завищення доходів, частина видатків залишається не профінансованою. Основною передумовою для завищення дохідної бази є нереалістичний макроекономічний прогноз, що спричиняє значні похибки в бюджетному плануванні уже на першому етапі.

В підсумок потрібно сказати, що хоч і є різні методи визначення бюджетного дефіциту, основним критерієм для оцінки його розміру залишається 3% ВВП закладених ще у маастрихтському договорі. Основними завданнями України на сьогоднішньому етапі розвитку в бюджетній сфері залишається мінімізація бюджетного дефіциту, в макроекономічному: забезпечення високих темпів економічного зростання та досягнення стабільності і низького індексу інфляції. В контексті планового формування і визначення обсягів дефіциту існує необхідність підвищення відповідальності за завищення дохідної частини та неякісного бюджетного планування.

Література:

1. Звітність про виконання бюджету за 2018 р. офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/2018> (дата звернення: 09.04.2019).
2. Ціна держави. URL: <http://cost.ua/> (дата звернення: 09.04.2019).
3. Бюджетний кодекс України №2456-VI від 08.07.2010 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 09.04.2019).
4. Юшко С. В. Бюджетна система: навчальний посібник Х.: Вид. ХНЕУ, 2013. 345 с.